

Norðmenn leggja stóran dent á fiskaalingina:

Ætla at ala 25.000 tons av sílum og laksi í 1985

— aldu 7000 tons í 1980

Søguiga bakgrundin

Hóast fiskaaling í handligum týðningi er av relativum nýggjum uppruna í Noregi, kunnu fyrstu royndir at byrja aling skrivast aftur til beint fyrri 1900. Avirkanin komuttanifrá, og serliga vóru tað danir og týskarar, sum vísu á leiðina.

Aftaná ár 1900 var framvegis áhugi fyrri aling og fleiri nýggj hættir at ala uppá komu fram. Tann vanliga alistøðin í 1950-unum var tað ein nevndi kombineraðar støðir, har øll framleiðslan av smolt til lidnar matfisk fór fram. Hesar støðir fingur vatn frá áum ella áarløkum. Tær vórðu bygdar sum jørðbrunnar, oftani klæddar innan við jarnklossum, trætilfari ella sum betong-hyljar.

Fleiri alistøðir ynsktu heldur at nýta sjógv. Sjógvurin varð pumpaður upp í hyljarnar. Sum kent veksur ælabogasil betri í sjógv enn í feskvatni.

Út á sjógv

Sum tíðin leið gjørdist meira vanligt at leggja alistøðirnar á sjónum, í byrjanini var mest gjørt av at steingja sjógvar ella sund báðumegin.

Seinni kom útviklingurin so at ganga tann vegin, at brúktir vóru hyljar, sum liggja í sjónum, har hvør hylur er umleið 500 m² til støddar.

Íløgurnar í bygging av hesum seinna alistøðunum vóru minni í mun til framleiðsluorkuna sam-

mett við støðir á landi bygdar úr betong ella øðrum tilfari.

Tekniski útviklingurin tey seinna árin við alistøðum, streymsetarum, eftirlitsskipanum, fóðurtólum stavar frá teirri stóri menning sum fiskaaling hevur verið fyrri tey seinastu 10 til 12 árin.

Ein kombination har tað ikki hevði verið miðjað móti tekniskum ábótum í stóri idnaðarligum máti saman við eini vinnu sum við tíðini gjørdist kappingarfer og lønandi — gjørdi, at fleiri feløg ynsktu at koma inn á henda nýggja marknaðin.

At hesin útviklingurin hevur stóran áhuga í Noregi varð m.a. víst á á seinastu framsýningini um aling sum varð hildin í Trondheimi í august í ár.

Talið á alistøðum

Við tí útviklinginum, sum her er víst á innan fiskaaling í Noregi, skilur ein væl, at áhugin fyrri fiskaaling er vaksin nógv seinastu árin. Frá 45 alistøðum við eini regluligari framleiðslu og úr 150 til 200 minni støðum við óregluligari framleiðslu í 1966 hendir ein minni vøkstur í talinum av alistøðum til í 1970.

Higartil hevði talan mest verið um aling av ælabogasilum. Í 1971 vóru tað bert fimm støðir, sum framleiddu laks. Men í 1970-unum vaks áhugin fyrri fiskaaling støðugt, serliga í seinastu helvt á 70-unum. Í 1975 vóru soleiðis 45 alistøðir, sum aldu laks og 120, sum aldu

Sosialurin hevur biðið tveir norðmenn við kunnleika til aling í Noregi um at skriva okkum nakað um menningina innan fiskaaling í Noregi. Teir báðir eru Nils Torsvik, sum gongur á lærda háskúlanum í fiskivinnu í Tromsø og sum nú ger serliga uppgávu innan fiskaaling í Noregi. Hin er Tormod Venvik, ið er lærari á hesum sama skúla og samstundis er skrivari í »Bláskeiðsludvalget«, sum arbeiddur undir »Fiskeridirektoretet«. Henda nevnd arbeiddur við sølu og marknaðarfering av kræklingi. Tað er Nils, sum hevur skrivað allan partin um aling av laksi og sílum, meðan Tormod skrivar um skeljadjóralingina.

ælabogasil. Nakrar av støðunum høvdu bæði framleiðslu av laksi og ælabogasilum.

Ikki fleiri loyvi til aling

Árin aftaná 1975 steðgaði vøksturin á alistøðum til ælabogasil, meðan útviklingurin innan lakaaling vaks støðugt.

Á heysti 1977 varð settur steðgur fyrri at geva nýggjum alarum loyvi at fara í gongd. Tá vóru 115 alistøðir til aling av laksi. Steðgurin at geva loyvi (konsessión) vardi til juli 1981.

At fiskaaling í Noregi í dag hevur ovurhonds stóran áhuga sást ikki minst tá steðgurin varð settur. Tá komu meira enn 800 umsóknir inn um at sleppa í gongd við al.

Framleiðslan av laksi og ælabogasilum er í tíðarskeiðnum frá 1971 til 1980, vaksin úr 100 tons-um av laksi til 4000 tons í 1980 og av ælabogasilum úr 400 tons til 3000 tons.

Prognosurnar næstu

árin vilja vera við, at norðmenn í 1985 fara at framleiða 25.000 tons av laksi og ælabogasilum.

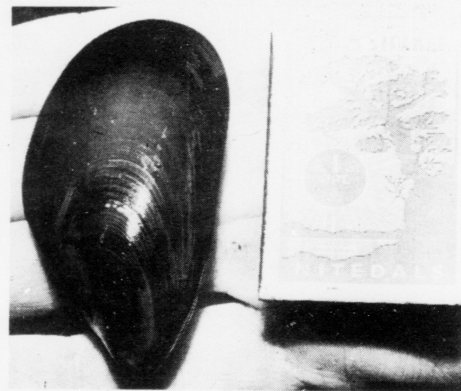
Framleiðslan av smolt og smáfiski

Tað hevur verið ein trupulleiki hjá lakaframleiðsluni, at ov lítið av lakaasmolt hevur verið framleitt.

Tíðliga í 1970-unum vóru tað relativt fáir framleiðarar av smolt og smáfiski — sum arbeiddu við tí fyrri eyga at framleiða sjóbúnan fisk.

Framleiðslan av smolt fór fram í stóran mun á teimum privatú alistøðunum, sum fingur stuðul og hjálp frá lokalum fritíðarfiskifeløgum, sum jú høvdu besta kunnleika viðvíkjandi rognum o.t.

Men framleiðslan tá var ov lítil og ynski vóru frammi um at byggja hana út. Í Noregi skal ein eisini hava loyvi at fara undir framleiðslu av smolt eins og tað er galdandi fyrri aling av laksi og ælabogasilum. Men lógin um loyvi til at fara í gongd við

Eisini skeljadjóralingin er í vøkstri. Hesin kræklingurin er 18 mánaðar gamal

smoltframleiðslu verður mett meira sum ein skráseting — í mun til loyvini til at ala laks og ælabogasil, sum verða mett at vera meira restriktiv.

Loyvini til smoltstøðir verða givin um persónurin fylgir ávisum treytum, sum m.a., at alistøðirnar eru nóg góðar, at eingin dálking er osfr.

Framleiðslan av smolti og øðrum fiski til at seta út var í 1980: 3,8 mill. laksar og 4,2 mill. ælabogasil. Umleið 6 mill. laksar verða settir út í ár.

Prisurin á smolti úr 20 grammum upp í 50 gram liggur millum 12 og 15 norskar krónur tá tað er latið til støðirnar.

Í 1980—81 høvdu støðir, sum ala smolt, eina samlaða orku uppá millum 15 og 20 mill. fiskar. Í dag er gongdin tann, at flestu alarar keypa smolt istaðin fyrri at framleiða hetta sjálvir.

Skipan av vinnuni

Tað eru fleiri orsøkir til, at verulig skipan av vinnuni ikki fekk fot fyrri seg fyrr enn í byrjanini av 1970-unum. Tá vóru bert fáar støðir, og tær lógu spjaddar yvir eitt sera stórt umráði. Eisini tí at framleiðslan tá var rættuliga óreglulig ár undan ári.

Men fleiri orsøkir vóru eisini til, at neyðugt var við betri samskipan av

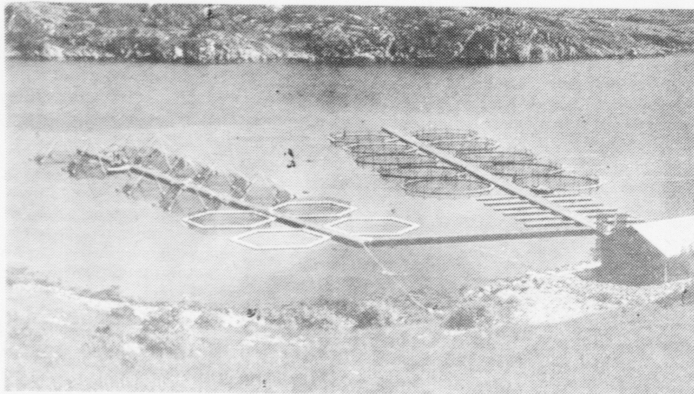
fiskaalingini í Noregi. Tá var tað eisini sett forboð fyrri at seta á stovn felag fyrri alistøðir við ælabogasilum, sum vóru byrjaðar í 1960-unum.

Framleiðslan av sílum var tá uppi á umleið 500 tons um um árið. Sjálvt henda litla nøgd var meira enn hvat ein heilt óskipaður marknaður kundi taka imóti. Ti byrjaði ein økt innanhýsis kapping millum alarar at sleppa av við fiskin, nakað, sum endaði við pristrysti og panikkisølu.

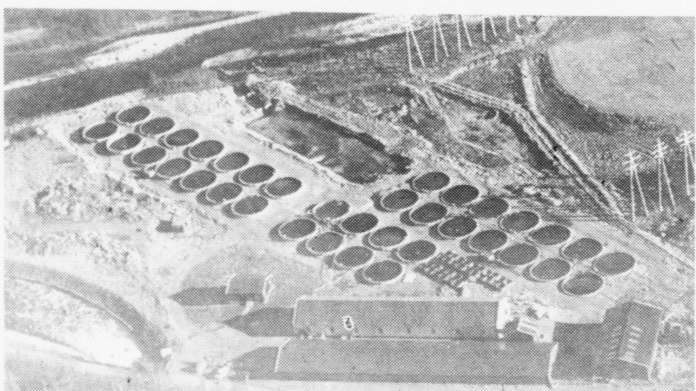
Norsk Ørredssam- sætning

Tann almenni grunnurin »Distrikternes Udviklingsfond« var so smátt byrjaður at figgja ein part av alistøðunum. Fyri at forða fyrri teirri oyðileggjandi kappingini millum alararnar tók hesin grunnur í 1965 stig til at seta eina nevnd av alararnum frá teimum trimum táverandi lokalum feløgum. Úrslitið av hesum varð, eitt uppskot um eitt samskipað sölufelag. Hetta var grundarlagið undir fyrsta samarbeiðsfelagnum, »Norsk Ørredssamsætning«.

Seinni varð so Norsk Fiskeoppdretters Forening stovnað í 1970. Fyrst nú var av álvara farið undir tað arbeiði, sum skuldi tryggja alarunum á

Norska royndarstøðin á sjónum í Averø

Royndarstøðin á landi í Sunndalsøra